

יפן, מאז ולתמיד

חודשיים אחרי האסון ביפן חזרה אילה דנון לארץ האהובה עליה, פגשה חברים ועמיתים, ובדקה אם אפשר כבר לחזור ולטייל בה. היא מצאה מים נקיים ותושבים אופטימיים, כבישים חדשים ורכבות שיוצאות בזמן. פסטיבלי הקיץ היפניים מסמלים במיוחד השנה התחדשות וכוח חיים

בתי הקפה. שוקקים, ואנשים שותים את המים ללא חשש

אבל תיירים קראו אותן, וחששו להגיע. אנשי טוקיו מבקרים את העיתונות הבינלאומית, שמגזימה לדעתם בתיאור החיים הקשים בעיר, אנשי סנדאי והצפון מבקרים את אנשי טוקיו על כך שהם מגזימים בתיאור לא מציאותי של הקושי בצפון ובערים. כולם מודעים לקנה המידה העצום של הנזק שהותיר גל הצונאמי ולהשקעות הענק הדרושות לשיקום האזורים הנפגעים. המשפט החוזר הוא שהשיקום של הכפרים בחופים הצפוניים "ייקח זמן", ובינתיים נערכים לחגיגות הקיץ, שמסמלות השנה יותר מאשר בכל שנה אחרת את ההתחדשות ואת כוחם של החיים.

עגור של תודה

12 במאי 2011, חודשיים לאחר רעידת האדמה הגדולה. שדה התעופה נריטה מבריק מניקיון. רק

עגור אוריגמי. מוגש כברכה של משרד התיירות לתיירים נכנסים

כבר 15 שנה אני נוסעת הלך-חוזר על הציר ישראל-יפן, חולקת את אהבתי למקום ולאנשיו עם מטיילים שאני מדריכה שם. חודשיים לאחר אסון הצונאמי יצאתי שוב ליפן, הפעם בלי קבוצת מטיילים, רק כדי לברוק מה המצב ואם אפשר בכלל להביא לשם קבוצות השנה. רציתי גם לפגוש את חבריי היפנים, ולשמוע מהם מיד ראשונה איך הם רואים את המצב. הייתי סקרנית לראות את התנהלות חיי היומיום בטוקיו, בסנדאי ובכפרים שניזוקו בחופים הצפון-מזרחיים. יפן קשורה בתודעה עם גל הצונאמי הענק, עם הרס ואובדן כואב, עם איום רדיואקטיבי, חושך וחרדה. גם כתבות שהתפרסמו בתקשורת הרגישו את אלה. זה הזכיר לי קצת את הכיסוי התקשורתי הבינלאומי של ישראל בתקופת האינתיפאדה. אנחנו, שחינו בארץ, ידענו שהכתבות האלה רחוקות מלתת את התמונה המלאה,

קולינריה, פסטיבל גבינות

מי שנוסע לנפוש בפירנאים בימים אלה, רעיון לא רע לכשעצמו, כדאי לו לסטות מעט מהמסלול כדי להשתתף בפסטיבל מקומי חינוכי, פסטיבל הגבינה בכפר הצירי Loures Barousse. זוהי למעשה ועידת פסגה של המאסטרים הצרפתים הגדולים בתחום ייצור גבינות. בנוסף לתצוגה ולטעימה מהממת של גבינות מעולות, יהיו גם מופעי רחוב ואווירה של פסטיבל. כזכור, שארל דה-גול היה זה שהתלונן פעם על בני ארצו שאי אפשר לאחד עם שמייצר 265 סוגים שונים של גבינה. הוא טעה. המספר העדכני הוא יותר מ-400.

איפה: הפירנאים הצרפתיים, Loures Barousse
מתי: 4-8 באוגוסט
אינטרנט: <http://tastefulmoments.com/archives/546>

עם ילדים, חינוכי יותר ופחות

אם אתם נוסעים עם ילדים באנגליה הקיץ, כדאי לכם לשדרג את הטיול בחוויה מיוחדת במינה. הארגון הבריטי לשימור המורשת (English Heritage), מעניק מקבילה משולבת של רשות הטבע והגנים עם משרד החינוך ועם משרד התיירות, יוזם אירועים צבעוניים ומקסימיים לילדים, להנחלת המורשת הבריטית באופן משחקי ומשעשע.

בחלק מהאירועים הילדים יכולים לצפות בקרבות אבירים - כולל שחזור קרב הכיבוש של וויליאם הכובש, שהשתלט על אנגליה ב-1066; להשתתף במצור על טירה או בהרפתקאות שודדים במבצרים על החוף הבריטי; והכול באתרים אותנטיים ועם תלבושות וכלי נשק משוחזרים.

ולמשהו פחות חינוכי: אם אתם מבלים עם בני 14 עד 18 בממלכה הבריטית, בוודאי ישמח אתכם (או לפחות אותם) לדעת שב-5 באוגוסט מתקיים בפארק ויקטוריה פסטיבל נוער שמיועד לגילם אלה, וכולל שש במות שעליהן יופיעו להקות ודיג'ייז פופולריים בקרב קבוצת הגיל. מן הסתם ירגיע אתכם לדעת שהכנסת אלכוהול למתחם אסורה באיסור חמור. ירגיע פחות לדעת שגם כניסתם של הורים מעצבנים אסורה.

מתי: יולי-אוגוסט

מרט: באתר אינטרנט אירועים היסטוריים:
www.english-heritage.org.uk/daysout/events
פסטיבל נוער: www.underagefestivals.com

מוזיקה, פסטיבל פוצ'יני

אוהבי מוזיקה בכלל ואופרה בפרט, שיתגלגלו לאיטליה בחודש הקרוב, לא יסלחו לעצמם אם לא יכללו בתוכניתם את פסטיבל פוצ'יני, המתקיים זו הפעם ה-57 בעיירה טורה דה לאגו (Torre del Lago) בטוסקנה. ליד העיירה הזו, על שפת אגם Massaciucoli, התגורר המלחין בשנותיו האחרונות, עד מותו ב-1924. בעיר הסמוכה, לוקה (Lucca), שם נולד, יש אפילו מוזיאון לזכרו, וגם שם מרבים לנגן מיצירותיו. לפסטיבל מגיעים כארבעים אלף משתתפים, המאזינים ליצירות באמפיתיאטרון פתוח, הנמצא בסמוך לווילה-מוזיליאום שבה שוכנות עצמותיו של הגאון. בפסטיבל יועלו היצירות "מאדאם בטרפליני", "טורנדוט" ועוד.

איפה: Torre del Lago, כ-18 קילומטרים מפיזה
מתי: מסוף יולי ועד 18 אוגוסט
www.operainstyle.com/location/419/Torre-del-Lago-57th-Puccini-Festival-2011

אנשי טוקיו מבקרים את העיתונות הבינלאומית, בתיאור החיים הקשים בעיר. אנשי סנדאי והצפון חושבים אותו דבר על אנשי טוקיו ביחס לצפון

מפץ מצושימה

(מימין). אזור שספג את עוצמת הצונאמי

אקיסה. פסטיבל קנטו. מניפים פנסים על מוטות ארוכים

העיירה היראזומי. שיפוץ גג רעפים מסורתי

הרכבות התחתיות והאוטובוסים. יוצאים בזמן

ופוסעת בין המוני יפנים במסדרונות התחנה הגדולה. אני עושה את דרכי לעבר קו הרכבת התחתית, שיוביל אותי לביתם של מארחי, המתגוררים בשכונה דרומית של העיר. לפני עלייתי לרכבת, אני יוצאת לנקודת המפגש המפורסמת של שיבויה, האצ'יקו (Hachiko), הידועה באורותיה, בצפיפותה ובטיפוסים הצבעוניים הנמצאים בה. גשם רך יורד, ואני דחוקה בין מאות מטריות. רק כמחצית מהיאונים ומהמסכים הגדולים דולקים, היתר כבויים. הזהירו אותי שבטוקיו חוסכים באנרגיה, בגלל איתפקודו של הכור בפוקושימה, מקור האנרגיה העיקרי של טוקיו. בשעות הלילה המאוחרות הגעתי לבית מארחי, שקיבלו את פניי בשמחה. חבריי, ישראלים המתגוררים בטוקיו כ-13 שנים, יצאו לאחר רעידת האדמה הגדולה לחופשת מולדת בישראל, וחזרו לביתם בטוקיו.

תיירים ספורים הולכים לעבר בדיקת הרכונים. פקידים מאיישים את העמדות, אך האולם כמעט ריק. העובדים עסוקים ופעלתנים: מנקים את המעקות, שוטפים שטחי מעבר בורם מים חזק. נציגות לשכת התיירות בדלפק שבשרה התעופה מאופקות, שואלות את השאלות הרגילות, מאיפה הגעת, מה מטרת ביקורך. אבל לקראת עזיבתי את הדלפק הן קמות ומגישות לי באופן יוצא דופן מגש ועליו נייר מקופל בצורת עגור, שעליו הכיתוב "הערכתנו הכנה על הגעתך ליפן". זהו הסימן כי היפנים מתרגשים מבואם של הזרים ליפן, ומעריכים זאת.

הרכבת בקו המהיר נריטה אקספרס יוצאת בדיוק בזמן, וגומאת במהירות את המרחק בין שדה התעופה לכרך הגדול טוקיו. ב-21:30 אני מגיעה לרובע שיבויה (Shibuya), אחד מרובעי העיר השוקקים,

סנדאי. קישוטי פסטיבל הטנבאטה - חג האוהבים

פסטיבל נפוטה. נערה מתופפת בעיר הירוסאקי

לי להגיד, אך תנסי לא להביא אנשים בקיץ לטוקיו, יהיה כנראה חם". הזרים מפרשים בטעות את אי-נוחיותם של היפנים להיתפס בחולשתם כחוסר תפקוד וכהיעדר ניהול. יותר משלושה חודשים נעים 12 מיליון תושבי הכרך ועוד מיליוני אנשים הנכנסים לעיר באופן שוטף ללא תקלות, ומגיעים ליעדיהם בזמן. ככל מדינה אחרת זה נשמע כמו נס, ביפן זו המציאות.

סנדאי, מחוזות הצונאמי

שבת, 14 במאי 2011, תחנת הרכבת של סנדאי. רכבת החץ המהירה מטוקיו פורקת את נוסעיה וממשיכה לעבר אאומורי (Aomori) - 720 קילומטרים צפונית לטוקיו. מבנה תחנת הרכבת של סנדאי שוקק וסואן כמו בימי פסטיבל, ואני - שהכנתי את עצמי לשקט, לייאוש ולתחושת אובדן של אנשי סנדאי, שספגו מכה קשה ברעידת האדמה ומגל הצונאמי - צופה ומשתאה. מסביבי קריאות של רוכלים מקומיים המשרלים את הנוסעים לקנות ממרכולותיהם. חלק משכנני לקרן הרכבת מזדריים לתפוס את הרכבת הראשונה שיוצאת לשרה התעופה של סנדאי. שדה התעופה שנהרס בגל הגדול, ושוקם, הפך בחודשיים האחרונים לאתר עלייה לרגל לתיירות פנים.

בית הקפה שבמתחם התחנה שוקק חיים, ואני עומדת בתוך ארוך. נוכרתי שקיבלתי הוראות בטוקיו לא לשתות מים באזור סנדאי. האם כדאי לשאול את היפנית הנחמדה אם המים פה "בטוחים לשתייה"? המוכרת מקרמת את פניי בחיוך ואומרת (ביפנית) את המשפטים הקבועים: "איך תרצי את הקפה? חם? קר? ומכריזה - קפה הפוך אחר, חם, אנא גשי והמתיני...". עניתי את התשובות המבוקשות, ובתוך כך שכחתי לגמרי את השאלה בנוגע למים, והמתנתים עם כמה יפנים לקפה שלי. מקום ישיבה לא בטוח שיהיה, עמוס היום.

סנדאי, העיר המזוהה בטעות עם מתקפת הצונאמי, לא ניזוקה בעצם מהגל הגדול, אלא מרעידת האדמה החזקה שפקדה את האזור. העיר, הממוקמת כ-15 קילומטרים מהחוף, לא הוצפה במי הים, וגם בניינים לא קרסו בה, אך תשתיות כמו כבישים, עמודי חשמל וחוטי חשמל ניזוקו בשל עוצמת רעידת האדמה. כשבוע לאחר רעידת האדמה נשלחו צוותים להערכת הנזקים ולתיקונם. לקראת סוף מארס - כשבועיים עד שלושה לאחר הרעש - תוקנו רוב הנזקים. ביום הביקור

כי הודות לכך שכל התושבים הקפידו לחסוך באנרגיה, ימי הקיץ עוברים בנעימות ובנוחות, בניגוד לחששות.

שגרת חיים זורמת

הקולגות היפנים שלי נרגשים לקראת בואי. אנו נפגשים בנקודת המפגש הקבועה שלנו, בפתח של תחנת הרכבת Akihabara. בניגוד לפגישות העבר, שבהן הסתפקו בלחיצת יד, אני זוכה גם לחיבוק, ואפילו המנהל מחייך חיוך רחב ומביע שמחה, דבר נדיר מאוד מצד אדם כמוהו, שחי שנים באיפוק היפני. התרגשתי מאוד מהמפגש יוצא הדופן הזה. שלושתם מובילים אותי בבטחה לצד השני של התחנה. תוך כדי הליכה אני מתעדת לעצמי שכל הנורות דולקות והמדרגות הנעות פועלות.

אני שואלת אותם לגבי החיים בטוקיו בימים אלה. "כמו שאת רואה, רוקה, אנחנו חיים רגיל", הם אומרים. "אוכלים רגילי", הקשיתי לאור השמועות על מזונות מזוהמים בקרינה. הם ענו לי בחיוך: "כמובן, שלוש פעמים ביום, כרגיל...". "אבל האם אינכם מודאגים מסכנת רדיואקטיביות גבוהה", אני מקשה שוב. כל חבריי ענו אותה תשובה: "אנחנו סומכים על בעל המסעדה שלא יעז להגיש אוכל לא בריא. כאן זה יפן, לכל אחד יש אחריות, וזה המוניטין של בעל המסעדה". תשובה זו חזרה על עצמה בכל מפגשי עם חבריי היפנים. "האם אתם שותים מי ברז?", תהיתי, ושלושתם חייכו ואמרו, "איפה את מתארחת? בבית של זרים? את יכולה למסור להם שיתחילו לשתות מי ברז. אמנם לא צריך להאמין לכל דיווח של הממשלה, אך לפחות את רמת הרדיואקטיביות של המים אנו יודעים. המים נקיים!". גם את התשובה הזו שמעתי בהמשך השבוע מפי חברים רבים. למרות כל זאת, יש המעדיפים לערוך קניותיהם בסופרים גדולים או בקומות המזון של בתי כולנו גדולים, המדרווחים על מקור המזון.

טוקיו בהחלט חזרה לשגרת חיים זורמת. רכבות יוצאות בדיוק בזמן בתדירות גבוהה. עם זאת, רבים באזור טוקיו מודאגים, בעיקר בשל חוסר הידיעה לגבי המצב האמיתי של הכור ולגבי הצפי לסיום הבעיות באספקת החשמל. נוצר תסכול, בשל חוסר האמון המצטבר בעניין אמנות המידע המגיע מהגורמים הממשלתיים. היפנים מתביישים בחוסר הנוחות שנוצר בטוקיו, ומנסים למנוע מהזרים לחוות אותו. חברה טובה אמרה לי בברכה היפנית העקיפה, "איילה סן, לא נעים

המישה ימים שהיתי בטוקיו, ובמהלכם נפגשתי עם חברים ותיקים רבים, יפנים וזרים. תחקרתי את כולם לגבי חיי היומיום שלהם וברדתי ברגילי את התנהלות הכרך הגדול ואת תפקודו.

בין היתר קבעתי פגישה עם עמיתים בתחום התיירות, אנשי סוכנות נסיעות שעמם יש לי קשרים חמים ואמיצים שנים רבות. אני שמה לב לכך שהמדרגות הנעות היורדות מושבתות בחלקן, ואילו כל המדרגות הנעות העולות עובדות. המסדרונות התת-קרקעיים מוארים בנעימות, על אף שחלק מהנורות כבויות. ככל המתחמים הסגורים - במעברים, ברכבות ובתחנות הרכבת - האוויר ממזוג לטמפרטורות של כ-26 מעלות.

לי הטמפרטורה הזו נעימה, היא חוסכת ממני את הצורך ללבוש עליונית בשל קור המזגנים השורר שם בדרך כלל. עמית יפני שלי, שרגיש מאוד לחום, התלונן בפניי על מדיניות ה-26 מעלות, שנהוגה גם אצלם במשרד: "איך אחזיק מעמד הקיץ? החלטנו לעבור ללבוש יומימו במקום ז'קטים, אבל עם הרגישות שלי לחום אצטרך להגיע בגופייה...".

מצבו עוד טוב. יש משרדים שבהם החליטו על טמפרטורה של 28 מעלות. חלק מהמשרדים התארגנו למתן חופשה מרוכזת בת ימים מספר לעובדיהם מדי חודש. ניהול אספקת החשמל הקצובה למטרופולין של טוקיו הנו משימה מורכבת ומרתקת לכל מתכנן עירוני. היפנים מודעים לכך שהבעיה היא ארוכת טווח, ודואגים בנוגע לסוגיית המשך הקיצוב בחשמל בקיץ ההם והלה של טוקיו.

לפני שבועיים בדקתי עם חברתי איך עברה את חודשי יוני ויולי הלחים והחמים. היא דיווחה לי בשמחה

זרים מפרשים בטעות את אי-הנוחות היפנית להיתפס בחולשתם כחוסר תפקוד. בפועל, הרמה הגבוהה של הארגון, הדיוק והניקיון הייתה נחשב לנס בכל מדינה אחרת

קולה פסטיבל. האירים הופקו במיוחד לרגל פסטיבל הקיץ

טוקיו. מדרגות נעות, פועלות ומבהיקות מניקיון, על אף הקיצוב בחשמל

פסטיבל נבוטה. מרכבות מוארות מובלות בחוצות העיר הצפונית

מפּוֹץ מצושימה. איים קטנים מזדקרים מהמים ועליהם עצי אורן מעוצבים

החמלה והקטנות האנושית המציפה אותי. קשה לעכל את האובדן הגדול - 15,500 נספים ו-7,390 נעדרים. מארחי מסביר שהשטחים שנפגעו נרחבים מאוד, והשיקום דורש היערכות ארוכת טווח והשקעות עתק. ציפיתי לראות הרס ובלגן, תושבים חסרי בית, גופות וכאב, אך אני רואה ארגון ויעילות. האחראים מסתובבים בשטח במדים ועושים את מלאכתם באיפוק וביעילות. מביקור באחד ממרכזי הפינוי אני מתרשמת מהניקיון הבהיק, מהשקט ומהכבוד הניתן לאנשים. בזמן שהגענו, המרכז היה כמעט ריק מאנשים. מארחי מתפלא ומדווח לי שלפני כשבועיים היו משפחות רבות במרכז זה. "כנראה מצאו להם מקומות, או שהם הלכו להתארח אצל משפחותיהם", הוא מסביר. מספרים על יותר ממאה אלף איש שטופלו במרכזי פינוי, שכיום מתרוקנים והולכים.

אנו יושבים במסעדה מקומית הממוקמת על מצוק מרשים, וצופים לנוף הפסטורלי של קו החוף, עצי אורן, ים שקט וכחול. בראשי מתנגנת מנגינתו של מיקי גבריאלוב: "ים כחול ושמיים // שתי סדרות של נייר". מארחי מצביע על סירת דיג בודדה במפרץ, ומציין שלפני הצונאמי המפרץ הזה שקק סירות. מדובר באובדן ובהרס של יותר מ-95% מספינות הדיג של תושבי היישובים בחופים הצפון מזרחיים של האי הונשו. התושבים המקומיים בכפרים אלה הם ברובם דייגים שרוצים רק שני דברים פשוטים: להקים את בתיהם ולחזור לעבודתם. הם זקוקים לבית חדש ולסירה. הם רוצים לחזור לחוף, שם חיו דורות של משפחותיהם. אנו בוחים בנוף היפהפה, והמשך שירו של מיקי גבריאלוב מתנגן בראשי: "הדיג יורד למים // ורוכב על גב של דג אל האוצר".

אני שואלת את מארחי בערינות מה הוא חושב על פוקושימה. מארחי הוא תושב סנדאי, המרוחקת כ-120 קילומטרים מהכור. השאלה מקפיצה אותו: "איילה סן! בסנדאי מי שמע בכלל על פוקושימה לפני הצונאמי, פרט לכך שזו תחנת מעבר ברכבת המהירה ואזור טבע יפהפה? הייתי שם פעם אחת עם משפחתי בחגיגות פריחת עץ הדובדבן. שמעתי בפעם ראשונה על קיומו של הכור רק לאחר האסון. יש יותר מ-54 כורים באזור טוהוקו וסנדאי, המספקים לאזור שלנו חשמל. את יודעת שאף אחד מכורים אלה לא נפגע? הכור של פוקושימה לא שייך לנו, הוא מספק חשמל לטוקיו".

שלי, כחודשיים לאחר רעידת האדמה, כל התשתיות בסנדאי היו מתוקנות.

נפגשתי עם מארחי בלובי בית מלון מטרופוליטן הוטל הסמוך לתחנת הרכבת. מארחי הוא איש עסקים התי שנים רבות עם משפחתו בסנדאי. אנו יוצאים לדרך לנמל סנדאי, מזרחית לעיר. הנוף ירוק ומרגיע, והכביש נראה כאילו עבר לאחרונה שיפוץ, חדש וחלק. בזמן נסיעתנו המכונית קופצת בשל מהמורה קטנה. מארחי מתחיל להתנצל ללא סיבה. ניסיתי להבין בנימוס את סיבת התנצלותו, והוא מסביר: "הם לא תיקנו טוב! יש עדיין בורות!". בלבי הזמנתי את הצוותים היפניים לישראל, שיעשו מקצה שיפורים בכמה מהכבישים הנחשבים אצלנו לתקינים לחלוטין. מארחי, שמכיר היטב את ההווה הישראלית, כמו קרא את מחשבותיי ואמר, "כן, אני יודע שבישראל זה לא נחשב לכור - אבל כאן זה יפן". אכן - תכנון, יעילות וארגון הן מילות המפתח ביפן, וכל עיכוב וחוסר עמידה בלוחות זמנים מתקבל כמחדל חמור.

אנו ממשיכים בנסיעתנו מזרחה. 15 דקות לאזור הנמל, ופתאום כאילו נמתח קו דמיוני, המסמן התחלה של כאוס. משני צדי הכביש ערימות של פסולת בניין, קירות שבורים, רהיטים מנופצים, מכוניות מעוכות ומנופצות מתערבבות בתלי פסולת בניין. פה ושם ספינות בגדלים שונים מוטלות בשטח. אני מזהה מעין קיר מתכת מעוך - זוהי שורת מכוניות חדשות, עדיין ללא מספר רישוי, שהמתינו בנמל למסירה; עדות לכוחו של קיר המים העצום שהתנגש בהן. "שילמו את הכול מראש, ועדיין אין ביטוח", ממלמל מארחי.

פסטרליה בחופים הצפוניים

המשכנו לנסוע בנופים ירוקים פסטורליים, לעבר כפרי החוף שנפגעו מהצונאמי. גם כאן הכביש מטופח ונראה חדש לגמרי. עם ירידתנו מאזור הגבעות לחוף, חוזרת התופעה כמו באזור הנמל: ההרס מתחיל פתאום, כנראה במקום עצירתו של הגל - ערימות של הריסות משני צדי הדרך. אני שמה לב לכך שהערימות סדורות במרווחים קבועים והשטח מסביב נוקה. בהמשך נסיעתנו לכיוון החוף הכול נקי - ללא שרידי הרס. זהו האזור שבו גל הצונאמי הכה בעוצמה, שטף והחריב, והשאיר אחריו אדמה "חרוכה" ממים.

הסדר והשקט כאן מהווים ניגוד חריף לתחושת

סוקיו. מסדרון מעבר בתחנת שינאגאוה בתחילת יום עבודה

תחנת הרכבת בסנדאי. ציפית למצוא עירת רפאים ומצאתי מקום שוקק חיים

סוקיו. כל נוסעי הקרון עסוקים בשליחת אימיילים

אונסק"ו. רעידת האדמה הגדולה פגעה בתשתיות האזור וגל הצונאמי פגע בחופי.

מפרץ מצושימה הוא אחד מאתרי התיירות הידועים ביותר בקרב היפנים. המפרץ מנוקד במאות איי ארון קטנים. לפני כ-1,200 שנים הוקם בו אחד המקדשים היפנים והעתיקים ביפן - מקדש זואינג'ג'י Zuiganji Temple, שהוכר כאוצר לאומי. כיוון שמצושימה ממוקמת על החוף שנפגע בגל הצונאמי, הייתי סקרנית לברוק את מצבה. ידעתי כי המפרץ, העיירה והמקדש לא נפגעו. הגעתי לרציף הרכבת המקומית, ולהפתעתי גיליתי כי הרכבת מגיעה רק עד כשתי תחנות לפני מצושימה. נאחזתי בכיטונוני בסדר היפני, ובכל זאת עליתי על הרכבת, מתוך אמונה שיהיה בסדר. ואכן כך היה. כל הנוסעים בחנו את הדרך, מחפשים סימני הרס בעיירות החוף שדרכן הרכבת עוברת. לא גילינו.

אנחנו מגיעים לתחנה האחרונה. בחוף ממתינ כבר נהג האוטובוס של חברת הרכבות. הנוסעים מראים לו את כרטיס הרכבת, והאוטובוס יוצא לאחר כדקה בלבד. המעבר מהרכבת לאוטובוס והיציאה מהתחנה ארכו כשלוש-ארבע דקות. צריך לארגן סיוור מקצועי ליפן למנהלי רכבת ישראל, דן ואגר.

האוטובוס כמעט מלא. אני הורה היחידה בין מבקרים יפנים ותושבי הכפרים המקומיים לאורך החופים. השקט טעון. נתיב הנסיעה עובר לאורך קו החוף, אנו מבחינים בהריסות סחופות, בספינות שנשטפו לחוף, בבית שניזוק - כולם שותקים. לאחר כעשר דקות נסיעה אנחנו מגיעים למצושימה.

להפתעתי, מצאתי את מצושימה שוקקת חיים. תיירים רבים הגיעו מרחבי יפן ליהנות מהמפרץ היפה ולהזדהות עם תושבי האזור. משפחות עומדות בתור לפארק המים שממנו נשמעות צהלות ילדים. פיקניקים של משפחות על החוף. בים תחרות בחתירת קייקים, רחוק יותר מפרשיות משיטות. דוכני אוכל פזורים בעיירה, ואנשים אוכלים ללא חשש. באחד הדוכנים פגשתי אישה שסיפרה לבעלת הדוכן כי היא מגיעה מהעיירה אישינומאקי, שבה נספו כ-3,000 תושבים. ביתה לא נפגע, אך רבים מחבריה ומשכניה לא הצליחו להציל את בתיהם. המוכרת ברוכני ואנוכי מחזקות את רוחה של האישה בברכת Gambarimasu - חזקי ואמצי, ברכה השגורה בימים אלה ברחבי יפן.

g@globes.co.il

בטוהוקו (Tohoku) מתקיימים שני הפסטיבלים המפורסמים - נפוטטה (Neputa) ונבוטה (Nebuta), הנערכים בתחילת אוגוסט בערים הצפוניות אאומורי (Aomori), הירוסאקי (Hirosaki) ונמשכים כמה ימים. פסטיבל קאנטו (Kanto) מתקיים בעיר אקיטה (Akita) הסמוכה, ובו חוגגים אלפי תושבים בתחרות קולנית ומשעשעת של הנפת מוטות ענק מבמבוק, המתנשאים לגובה של עשרות מטרים, שאליהם קשורות מנורות נייר מוארות בנרות. חברות הלהטוטנים המקומיות עוברות ברחובות העיר כשברקע מוזיקה מסורתית, צלילי תיפוף תופי הטייקו הגדולים וההמונים המעוררים היוצאים מגדרם.

לא כדאי להחמיץ את פסטיבל הטנבטה, חג הכוכבים או חג האוהבים, שהוא חלק ממשפחת חגיגות הקיץ ונחגג במקומות רבים בכל יפן. הפסטיבל חוגג אגדה יפנית עתיקה על אהבה בלתי אפשרית בין שני אלים, שיכולה להתרחש רק ביום אחד בשנה, ב-7 ביולי. ביום זה כותבים היפנים את משאלות לבם ותולים אותם על "עץ המשאלות". העיר סנדאי מפורסמת בפסטיבל הטנבטה (Tanabata), הצבעוני ביותר ביפן. החגיגה נערכת במשך שלושה ימים ומתחילה ב-6 באוגוסט. למרות הקושי הכלכלי, החליטו הסנדאים לחזור לשמחה ולחיות את ההווה. לחגיגת הטנבטה בסנדאי יש קשר מפתיע גם לישראל. מתברר שאגודת הידידות ישראל-יפן מארגנת כבר שנים מספר את חגיגות הטנבטה ברמת גן, במודיעין ובחולון. בשיחת טלפון עם ידידי ביפן בשבוע שעבר שמחתי לשמוע מהם שתיירים רבים מגיעים.

לתשומת לב דן ואגר

מחוז טוהוקו הוא אחד האזורים הגדולים ביפן, ומשתרע על-פני 30% משטחו של האי המרכזי הונשו, שבו כלולים המחוזות אאומורי, איוואטה, מיאגי, אקיטה, יגאטה, פוקושימה ונייגאטה. זהו אזור דליל יחסית באוכלוסייה; במפקד האוכלוסין האחרון, באוקטובר 2005, נרשמו בו כ-12 מיליון תושבים בלבד (כמספר תושבי טוקיו רבתי). האזור ידוע ביופיו ובמגוון נופיו ואתריו, והוא מתויר בעיקר על-ידי יפנים. אולי שמעתם על שניים מאתרי המפורסמים: מפרץ מצושימה (Matsushima), והעיירה היראזומי (Hirazumi) שהוכרה כאחד מאתרי המורשת של

בשיחה הביע תרעומת מוסווית על אנשי טוקיו החיים בתוך בועה עירונית, ומגזימים בתיאור האסון בסנדאי. כשעה שהחיים בסנדאי חזרו לשגרה ואספקת החשמל חודשה במלואה ימים לאחר הרעידה, הטוקיואים עדיין סובלים ממחסור בחשמל. ובנוגע לרדיואקטיביות - לפי דיווחים רשמיים, אין רמת קרינה חריגה בצפון. מארחי מספר לי שהוא אישית בודק עם מונה גייגר את רמת הקרינה בכל יום - המים והאוויר נקיים.

הפסטיבלים של הקיץ

בכל שנה, בין אמצע יולי לאמצע אוגוסט, חוגגים היפנים את פסטיבלי הקיץ. חגיגות אלה קשורות לדת השינטו, דת האלים הקדומה, ובאמונה במחזוריות הטבע. הקיץ ביפן חם, גשום ולח מאוד, ותושביה הקדומים של יפן התפללו לשנה פורייה ועסקו במרץ בפיוס האלים. בתקופה זו יש גם חגים הקשורים לפולחן האבות ולפיוס נשמות המתים. בניגוד לרושם שעלול להתקבל, אלה דווקא פסטיבלים שמחים מאוד.

השנה, למרות (ואולי בגלל) הקשיים, מתרגשים במיוחד לקראת החגיגות, המסמלות התחדשות. הפסטיבלים הצפוניים מפורסמים במיוחד בחגיגות הקיציות שלהם.

בטוקיו אמרו לי לא לשתות את המים בסנדאי. האם לשאול את היפנית הנחמדה אם המים פה "בטוחים" לשתיה?

מידע מעשי

תנועת התיירים ליפן השתתקה מאז רעידת האדמה והצונאמי. לאחר כחודש החלה תנועת אנשי עסקים ומעט תיירים. כיום, שבעה חודשים לאחר האסון, התיירים חוזרים. חברות רבות בחרו בימים אלה להימנע מהקושי השיווקי בשכנוע הישראלים לצאת ליפן, אף שהמדינה חזרה לשגרת היומיום בכל מחוזותיה פרט לשטח מאוד מוגדר, המהווה חלק מאזור פוקושימה, שממנו מתרחקים, ובצדק. בין החברות הישראליות שמציעות טיולים לארץ השמש העולה: החברה הגיאוגרפית, יפן חוויה אחרת, אדמה ופגאסוס (טיולים קצרים יותר).

כדאי לדעת: חברות הטיולים עושות מאמץ למושך מטיילים ליפן, והורידו מחירים באופן משמעותי, למרות השער החזק של המטבע היפני, המייקר בפועל את העלויות של הטיול לחברה. חברות אחרות בחרו לקצר משמעותית את זמן השהייה, לקצץ בעלויות באופן משמעותי - ולהציע חבילה הנראית אטרקטיבית.

גם מטיילים עצמאים רבים יוצאים ליפן, ורבים נערכים לנסיעות בחודשים אוגוסט-ספטמבר, ומתארגנים גם לטיולים סתוויים. השלכת היפנית נחשבת ליפה במיוחד, ומהווה אטרקציה תיירותית ממדרגה ראשונה.